

Waddinxveen, 30 juni 2010

Geachte mevrouw

Graag reageert op uw brief van 7 april betreffende de "consultatie gedragscode leveringsvoorwaarden".

heeft deelgenomen aan de discussies over de gedragscode binnen . . . . .
De reactie van onderschrijven wij. Toch wil ik u de antwoorden van op de door u gestelde vragen niet onthouden:

- 1) Is uw organisatie bereid medewerking te verlenen aan het tot stand brengen van een gedragscode met betrekking tot het sluiten, nakomen en wijzigen van contracten tussen leverancier en afnemer en zich te committeren aan het toezicht op de naleving van die gedragscode?

wil medewerking verlenen aan een gedragscode die toeziet op alle gedragingen die de gelijkheidspositie van de contractpartijen aantasten. De nadelen en voordelen die in de reactie van onze koepelorganisaties worden genoemd moeten bij het opstellen van een gedragscode betrokken worden.

- 2) Is uw organisatie gemachtigd namens uw leden deel te nemen aan het overleg over de gedragscode en uw leden aan de gedragscode te binden? Zo nee, kunt u dan aangeven wat de mogelijkheden van uw organisatie zijn om alsnog in die machtiging te voorzien?

is door de leden gemachtigd deel te nemen aan het overleg. Door een verenigingsbesluit kunnen de leden van gebonden worden aan de gedragscode.

- 3) Hebt u in dit stadium al voorstellen voor onderwerpen die in de gedragscode geregeld moeten worden?

Om de MKB-bedrijven meer mogelijkheden te bieden voor het inschrijven op (overheids)aanbestedingen en opdrachten moeten in de gedragscode bepalingen worden opgenomen die het clusteren van werken en het stellen van disproportionele eisen verbieden. Voor de overheidsinkopers is een verwijzing naar (toekomstige) aanbestedingswetgeving waarin deze onderwerpen worden geregeld, misschien voldoende. Daarnaast kunnen in de gedragscode bepalingen opgenomen worden die een inschrijving van samenwerkende MKB bedrijven stimuleren. In dit kader is het ook van belang dat de bagatelbepaling wordt verruimd.

Ook vinden onze leden het erg belangrijk dat het zogenaamde leuren met offertes tot het verleden gaat behoren. Veel hoofdaannemers gebruiken de offertes van hun onderaannemers om bij andere onderaannemers lagere prijzen af te dwingen. De

tijdsinvestering in de offertes en bijbehorende calculaties wordt hierdoor op een schrijnende wijze teniet gedaan.

4) Hebt u in dit stadium al voorstellen voor een bepaalde vorm van toezicht op de naleving van de gedragscode?

· vindt dat toezicht op de naleving van de gedragscode goed moet worden geregeld. Een toezichthouder kan een onafhankelijke persoon/organisatie zijn of een organisatie met leden uit het MKB, de grote bedrijven en de overheid.

Mocht u naar aanleiding van bovenstaande antwoorden nog nadere vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groeten,

11

Directoraat-generaal voor Energie, Telecom en Markten
Directie Mededinging en Consumenten
T.a.v. mevrouw
Postbus 20101
2500 EC 's-GRAVENHAGE

Berkel-Enschot, 4 augustus 2010

Geachte mevrouw

Naar aanleiding van uw brief d.d. 7 april jl. waarin u de   consulteert inzake een Gedragscode op het gebied van naleving van overeengekomen leveringsvoorwaarden, reageren wij graag als volgt op de door u gestelde vragen.

Vraag 1

Ja, De   is graag bereid om medewerking te verlenen aan het tot stand brengen van een dergelijke gedragscode. Binnen onze organisatie kunnen we putten uit actuele kennis en ervaringen op dit gebied; deze willen we graag met u delen.

Vraag 2

Op onze aankomende ledenvergadering (medio oktober 2010) zullen wij formeel aan de leden voorleggen dat wij gevraagd zijn om namens de leden in deze kwestie mee te denken, te handelen en uiteindelijk ook de leden aan de gedragscode te binden. Wij hebben onze leden wel reeds onlangs in een separate communicatie gewezen op het feit dat wij met u in gesprek zijn (gaan) over een en ander. Overigens ben ik ervan overtuigd dat onze leden zeer enthousiast zullen reageren op een gedragscode.

Vraag 3

De hoofdthema's die u in uw brief noemt, dekken wat ons betreft de lading op dit thema wel. Een problematiek die zijdelings verbonden is aan de kwestie rond eenzijdige contracten, is die van aanbestedingsprocedures. Het is een onmiskenbare trend dat overheden steeds vaker collectief als inkoopmacht aanbesteden. De voordelen van scherpere tarieven zijn natuurlijk gemakkelijk te verzinnen, maar tegelijkertijd vinden wij het de verantwoordelijkheid van de overheid om ethisch verantwoord en met oog voor kwaliteit in te kopen.

Daarnaast merken wij een gebrek aan expertise bij de overheid wanneer het gaat om het aanbesteden van gespecialiseerd werk (in ons geval vertaaldiensten). Hierdoor wordt ons inziens bij een aanbesteding geteuf op parameters die niet relevant zijn. Ook komt het regelmatig voor dat de aanbesteding tijdens de procedure herhaaldelijk aangepast moet worden aan de werkelijke marktsituatie.

Wij pleiten er in deze context voor dat de overheid altijd (eventueel van buitenaf) kundige en in de branche ingevoerde personen bij betreft. Als branchevereniging kunnen wij hier zeker van waarde zijn.

Terugkomend op de inkoopvoorwaarden: bij een aanbesteding wordt van tevoren een omzetprojectie geschetst, waarop de aanbieders hun prijs baseren. Echter, in alle aanbestedingen worden claims achteraf indien die projectie te rooskleurig geschetst, expliciet afgewezen. Dit, terwijl de prijs natuurlijk wel navenant laag was.

Vraag 4

We kunnen ons hier wel wat bij voorstellen maar hebben geen concrete voorstellen voor vorm van toezicht. Wel zijn wij bereid om hier mankracht voor aan te leveren.

SCANDINAVIA

Afsluitend wil ik nog zeggen dat de uw initiatief toejuicht en we zijn zeker bereid om hier ook van onze kant aandacht aan te schenken, zowel in onze vereniging als qua commitment in de voorbereiding en evt. uitvoering van toekomstige acties. Zoals ik in mijn telefoongesprek met een van uw collega's al aangaf, komen wij een en ander graag een keer in een persoonlijk gesprek toelichten.

Met vriendelijke groet,

12

Aan: Ministerie van Economische Zaken
Directie Mededinging en Consumenten
T.a.v. mw.
Postbus 20101
2500 EC Den Haag

Geachte mevrouw

Met deze brief reageer ik namens

op de brief van Minister Van der Hoeven van 7 april 2010 betreffende "Consultatie gedragscode leveringvoorwaarden" en de brief van mevrouw Van den Ende van 14 april 2010 betreffende "verplaatsing deadline consultatie gedragscode leveringsvoorwaarden".

Na een korte toelichting op de zienswijze van ten aanzien van het onderwerp "(misbruik van) inkoopmacht" worden de vragen, zoals gesteld in de brief van 7 april jl., beantwoord.

Zienswijze op (misbruik van) inkoopmacht

Veel leden worden in toenemende mate geconfronteerd met eenzijdige wijziging van eerder overeengekomen afspraken door hun (grote(re)) afnemers. Voor vormen de volgende punten de kern van het probleem:

- **Eenzijdige wijzigingen gaan in de textiel- en kledingsector bijna altijd gepaard met een terugwerkend effect**, dat wil zeggen: het effect beperkt zich niet tot toekomstige orders, overeenkomsten en leveringen, maar strekt zich ook uit over eerder gesloten overeenkomsten. **Het "ja" van de inkoper blijkt geen "ja" meer te zijn**. Dat maakt dat de leverancier niet alleen schade lijdt, maar ook steeds moeilijker een nieuwe prijs kan bepalen voor toekomstige leveringen. Protest betekent – een enkele uitzondering daargelaten - het einde van de relatie met de afnemer. Zelfs indien leveranciers heronderhandelen over de eerder gesloten voorwaarden lijden zij verlies.
- In de textiel- en kledingsector worden leveranciers vooral geconfronteerd met **3 vormen van eenzijdige wijzigingen: inhouding van een deel van de verschuldigde prijs** (hoe fantasierijk ook genoemd), en / of **verlenging van de betalingstermijn** (hoe creatief ook gepresenteerd) en / of **invoering van extra heffingen** in geval van dienstverlening door de afnemer of een derde.
- **Als gevolg van de geldende Mededingingswetgeving kunnen leveranciers niet collectief tegen dergelijke eenzijdige wijzigingen optreden**. Noodgedwongen moeten zij toestaan dat ze worden bestolen. erkent ten volle het belang van een vrije marktwerking en de noodzaak van relevante wetgeving om die te ondersteunen en garanderen. Maar daar waar (grote(re)) afnemers het begrip "contractsvrijheid" steeds meer lijken op te vatten als "contractsvrijblijvendheid" **ontstaat de noodzaak voor het kunnen ontwikkelen van een tegenmacht**. Ook een vrije marktwerking is gediend met de nodige "checks and balances".
- **De huidige bepalingen in het Burgerlijk Wetboek bieden leveranciers resp. collectieven van leveranciers evenmin een reële mogelijkheid om zich adequaat tegen de eenzijdige afgedwongen en voor hen altijd nadelige wijzigingen te verzetten**. De twee problemen die volgens daarbij spelen zijn, ten eerste, dat niet wordt voorzien in een regeling voor c.q. garantie van de anonimiteit van de leveranciers die deelnemen aan een collectieve procedure en, ten tweede, dat aan de klager geen schadevergoeding kan worden toegekend.
- **De gedachte, dat "goedkoper inkopen" door (grote(re)) afnemers altijd leidt tot voordeel voor de consument, is aantoonbaar onjuist**. beschikt over meerdere voorbeelden,

waarbij de (grote(re)) afnemer zelf al stelt dat het bedrag, dat met de eenzijdige wijziging is gemoeid, bestemd is voor bijvoorbeeld de verbouw van de eigen winkels. Over lagere prijzen ten behoeve van consumenten wordt eigenlijk nooit gesproken. schat in dat bedoelde bedragen in de meeste gevallen dienen om de eigen marge c.q. het rendement op geïnvesteerd vermogen van de eigenaar van de betreffende afnemer te vergroten.

- **Leveranciers zijn geen financiers of bankiers voor hun afnemers. Willen dat ook niet zijn.** Onder verwijzing naar termen als "best practice in international retail" hebben (grote(re)) afnemers de afgelopen jaren eenzijdig betalingstermijnen verlengd naar 60 of 90 dagen. Tegelijkertijd is daarbij vaak overgegaan op het betalen van facturen van leveranciers op een dag in de maand, zodat leveranciers gemiddeld circa 105 dagen moeten wachten voordat de afnemer tot betalen overgaat en regelmatig zelfs 120 dagen. Zeker in die segmenten van de markt waarin de geleverde goederen een grotere omloopsnelheid hebben, zoals in mode vaak het geval is, zijn dergelijke lange betalingstermijnen bijzonder nadelig voor leveranciers. De economische crisis en het daaraan gekoppelde probleem dat leveranciers moeilijker toegang hebben tot krediet verergert het nadelige effect van late betalingen.

Het is wenselijk dat ook (grote(re)) afnemers hun eigen broek ophouden. Dat hun aandeelhouders het dan wellicht moeten stellen met geringere rendementen is nadelig voor die aandeelhouders, maar rechtvaardigt in de ogen van geen overtreding van de wet – en zeker niet structureel, herhaaldelijk en op grote schaal.

is graag bereid met andere betrokken partijen te zoeken naar een voor *allen* werkbare oplossing voor het probleem. De twee varianten die daarvoor, naar de mening van , het meest in aanmerking komen zijn:

- Een brede, voor het gehele bedrijfsleven geldende **Gedragscode**, inclusief effectief handhavinginstrumentarium en dito sanctiemechanisme
- Een **verruiming van de juridische mogelijkheden voor groepen leveranciers om collectief in verzet te komen** tegen misbruik van inkoopmacht door een bepaalde afnemer en het gedrag van die afnemer door een rechter te laten toetsen. Dat vereist zowel borging van hun **anonimiteit** gedurende de gerechtelijke procedure als de mogelijkheid tot het toekennen van een **schadeloosstelling** aan het collectief.

Beantwoording vragen uit brief van 7 april 2010

- 1) Is uw organisatie bereid medewerking te verlenen aan het tot stand brengen van een gedragscode met betrekking tot het sluiten, nakomen en wijzigen van contracten tussen leverancier en afnemer en zich te committeren aan het toezicht op de naleving van die gedragscode?

Ja.

- 2) Is uw organisatie gemachtigd namens uw leden deel te nemen aan het overleg over de gedragscode en uw leden aan de gedragscode te binden? Zo nee, kunt u dan aangeven wat de mogelijkheden van uw organisatie zijn om alsnog in die machtiging te voorzien?

is gemachtigd namens haar leden aan het overleg over de gedragscode deel te nemen. is echter niet in staat leden in *juridische* zin aan de gedragscode te binden. Theoretisch is het denkbaar dat ! als voorwaarde voor lidmaatschap de eis invoert dat leden zich aan de gedragscode binden, maar ! is er op voorhand niet van

overtuigd dat het juridisch kunnen binden van leden een noodzakelijke voorwaarde is om de gedragscode succesvol in de markt te kunnen zetten. Indien het toezicht op de naleving van de gedragscode adequaat wordt vormgegeven, zullen ook leden hun gedrag mede op de inhoud van de gedragscode baseren. Uiteraard zal haar leden actief informeren over het belang en de inhoud van de gedragscode, indien de gedragscode tot stand komt.

3) Hebt u in dit stadium al voorstellen voor onderwerpen die in de gedragscode geregeld moeten worden?

Ja. is van mening dat de gedragscode inhoudelijk in ieder geval de volgende punten moeten omvatten:

- Niet eenzijdig openbreken eerder gesloten overeenkomsten; overeenkomsten dienen altijd schriftelijk te worden vastgelegd
- Nimmer wijziging van bestaande afspraken met terugwerkende kracht / effect
- Ook in geval van onderhandelingen over aanpassingen met oog op toekomstig zakendoen dient sprake te zijn van een "reasonable notice", voldoende mate van tijd voordat nieuw overeengekomen wijzigingen van kracht worden
- Indien een wijziging overeengekomen wordt met oog op de toekomst dient de ene partij de andere niet op kosten te jagen en voor zover dat onvermijdelijk is, dient sprake te zijn van "voor wat hoort wat"
- Redelijke / fatsoenlijke / werkbare betalingstermijn

4) Hebt u in dit stadium al voorstellen voor een bepaalde vorm van toezicht op de naleving van de gedragscode?

Ja. is van mening dat het toezicht op basis van onafhankelijkheid vorm dient te krijgen. De toezichthouder dient alle bevoegdheden te krijgen die nodig zijn om te kunnen reageren op signalen uit de samenleving die duiden op overtreding van (elementen uit) de gedragscode, maar tevens om op eigen initiatief het noodzakelijke onderzoek uit te kunnen voeren om overtredingen vast te stellen. De toezichthouder moet daartoe bijvoorbeeld het recht krijgen gebouwen binnen te gaan, directie- en medewerkers van bedrijven te horen, boeken en correspondentie van bedrijven te onderzoeken en voor zover nodig te kopiëren voor verder onderzoek, et cetera. Sancties dienen passend te zijn bij de geconstateerde overtreding, bijvoorbeeld publicatie van het resultaat van onderzoek en het opleggen van een geldboete. Bij constatering van herhaalde overtreding is strafrechtelijke vervolging gepast.

Mocht u naar aanleiding van bovenstaande nadere vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met

Met vriendelijke groet,